

Реферат на тему: "Генріх Гейне. Життєвий і творчий шлях"

Генріх Гейне

Реферат на тему:

Генріх Гейне

(1797-1856)

Життєвий та творчий шлях

Довга суперечка про рік народження Генріха Гейне усе ще не розв'язана. Він сам, особливо наприкінці свого життя, наполегливо і неодноразово заявляв, що народився 13 грудня 1799 року, але це твердження викликає законні сумніви. Імовірно, що він з'явився на світ двома роками раніше.

Він був старший син у єврейській родині скромного достатку. Його батько працював провіантмейстером у ганноверській армії, потім оселився в Дюссельдорфі і женився на дочці лікаря. Він був добродушним, скромним і інтелектуально недалеким чоловіком. Мати була більш освіченою. Свого старшого сина вона хотіла бачити практичною людиною. На його покликання поета вона дивилася з великою недовірою.

Про своє дитинство Гейне багаторазово висловлювався сам у "Шляхових картинах" і в "Мемуарах". Він змішує в них поезію із правдою, так що основний тон цих зображень подібний до істини, але подробиці не можна вважати достовірними без більш пильного дослідження.

Єврейське походження зробилося для Гейне щастям і нещастям його життя. Воно позбавило його життя впевненості і

Молодому Гейне, що закінчив Дюссельдорфський ліцей, були закриті усі види на чиновницьку кар'єру, про яку мріяла для нього мати. Вона вирішила тоді присвятити його комерції, незважаючи на те, що до неї в нього не було ніяких здібностей.

Кілька місяців поспіль, він повернувся в Дюссельдорф до невдоволення батьків, що зробили останню спробу, віддавши сина в контору Соломона Гейне. Тут Гейне пробув 2 роки, з літа 1816 по літо 1818 року, але спроба батьків не тільки не потерпіла фіаско, але дядько навіть заснував для Гейне власну справу. Однак, мануфактурна торгівля "Гаррі Гейне і компанія" була ліквідована влітку 1819 року, і цим закінчилася назавжди комерційна кар'єра Гейне, який були принесені в жертву три дорогоцінних роки його молодості.

На початку 1800-х рр. вся Прирейнська область була зайнята військами Наполеона. Французькі солдати зупинилися на постій в будинку батьків Гейне. — Гаррі (таким було справжнє ім'я поета) подружився з юним солдатом-барабанщиком, який "відбивав на своєму барабані ритми революції", як пізніше згадував поет. Наполеон для Гейне був втіленням ідеалів Французької буржуазної революції. Крім романтичних спогадів дитинства, звеличення французького імператора мало й практичне підґрунтя.

Наполеон скасував в окупованих областях Німеччини соціальну нерівність між німцями та євреями (Гейне були євреями), заохочував підприємницьку діяльність. Батьки Гейне готували сина до фінансової кар'єри.

Після поразки Наполеона в Прирейнській області було поновлено кріпосницькі порядки, а рідне місто Гейне відійшло до Пруссії, відомої національною нетерпимістю. Це мало фатальні наслідки для долі поета.

Тим часом, у Гейне прокинулася поетична жилка. Перші плоди своєї музи він опублікував в одній гамбурзькій газеті. Гейне, як усі поети, які прокладають нові шляхи, спершу намагаються змінити поетичні традиції — адже і Гете почав у французькому стилі. Так і Гейне спробував себе у дусі романтизму. Він почав "Сновидіннями". За змістом і формою вони наскрізь романтичні і присвячені, якщо не усі без винятку, то здебільше Зефхен, прекрасній дочці ката, про яку Гейне розповідає у своїх мемуарах. Але навіть найбільш ранні твори Гейне досить красномовно сповіщають, що він із самого початку не заприсягся у вірності романтичній школі. Такі, наприклад, балада "Два гренадери", що, за заявою самого Гейне, була написана ще в 1816 р. Не можна собі уявити чого-небудь менш романтичного за змістом і формою, ніж ця чудова балада, що майже не має собі рівних у німецькій мові!

У 22 роки Гейне став студентом. За тодішніми правилами можна було навчатися в кількох університетах відразу. Наукове життя за блискучого, але короткого правління Наполеона відзначалося розмаїттям нових ідей і теорій. У Бонні Гейне захоплено слухав, як професор Август Шлегель аналізував давньогерманську "Пісню про нібелунгів".

Восени 1820 р. він залишив Бонн, щоб переїхати до Геттінгену, в університет, який колись знав кращі часи. У Геттінгені Гейне заглибився у вивчення німецької історії. Однак його перебування тут продовжувалося кілька місяців, тому що вже в січні 1821 р. він був виключений на півроку за дуель. Тижня два поспіль він перебрався в берлінський університет, де пробув до травня 1823 р., тобто трохи більше двох років, які зіграли значну роль у його житті.

У Берліні він слухав лекції знаменитого філософа Гегеля, став палким шанувальником творчості Байрона та Гете. Про відвідини веймарського патріарха Гейне розповідав сам. Маститий поет прийняв його холодно, дізнавшись про те, що юний початківець "також" пише твір про Фауста!

У той час Гейне був уже автором кількох поетичних циклів та двох трагедій. Родичі з недовірою стежили за його першими успіхами. "Якби цей шалапут чого-небудь навчився, йому не довелося б писати книжки", — виніс вирок дядько поета мільйонер Соломон.

Влітку 1823 р. Гейне запалився любов'ю, до Терези Гейне, молодшої дочки дядька Соломона, що, як здається, відносилася до нього набагато краще, ніж її старша сестра, але після багаторічних любовних пристрасних страждань, скорившись волі батька, віддала перевагу солідному гамбургцю. Поки в Гейне тепліла ще надія, він не замислювався про еміграцію, та й багатий дядько не схвалював цих планів. Соломон

оплатив ще один рік його занять на юридичному факультеті.

У такий спосіб у січні 1824 р. Гейне знову повернувся в університет, цього разу в Геттінгені, де він був застрахований від берлінських розваг. Він сумлінно довбав підручники, але все-таки залишився занадто поетом, щоб суха наука юриспруденції зовсім відвернула його від служіння музи. Він продовжував працювати над "Поверненням на батьківщину", і опублікував його навесні 1824 р., при відвідуванні Берліна. 33 вірша в одній тамтешній газеті.

Восени того ж року він почав подорож на Гарц, що збагатила його новими прекрасними піснями і першим прозаїчним твором. Але в цей геттингенський період він займався єврейською історією, яку хотів широко висвітлити у романі "Рабін з Бахараха".

28 червня 1825 р. він зробив фатальний крок: у пруському місті Гейлігенштадті він приєднався до євангелічної церкви. Він довго противився водохрещенню, хоча його родина наполягала на цьому; він вважав нижче свого достоїнства і ганьбою зробити цей крок тільки для великих благ життєвих. "Ми живемо в смутний час, — писав він Мозеру, — негідники перетворюються в шляхетних людей, а шляхетні люди повинні перетворитися в негідників. Я дуже добре розумію слова псалму: "Боже, дай мені хліб мій насущний, щоб я не зганьбив імені твого". Так писав він до водохрещення, і після водохрещення знову Мозеру: "Мені було б дуже боляче, якби те, що я хрестився, стало перед тобою в сприятливому світлі. Запевняю тебе: якби закони дозволяли крадіжку срібних ложок, я б не хрестився". Гейне змінив релігію, але не змінив себе.

У цьому ж році Гейне одержав диплом доктора права.

Наступні клопоти протягом п'яти років були пов'язані з пошуками місця служби. Поет, чиї книжки блискавично розкуповувалися, чиє ім'я було широковідоме, постійно страждав від образ і приниження у зв'язку з його походженням. Гейне переїздить до Мюнхена, "католицької столиці" Німеччини, куди його запросили редагувати історичний журнал, але тут церква починає цькувати поета.

Типовий романтик, Гейне обожнював історичне минуле своєї країни, досконало знав народну творчість та німецьку мову. Проте він завжди цурався націоналістичних ідей. Німецький націоналізм вилився в цей час у форму "французоїдства", тобто заперечення всього французького, що було особливо неприємно поетові. Незважаючи на серйозну шкоду, якої зазнала Німеччина, під час французького нашествя, він рішуче відмовляється вбачати у французах ворогів німецького народу. З дитинства вихований на ідеях Просвітництва, він схилився перед творчістю Вольтера, Дідро, Бомарше, Руссо.

Наприкінці 1820-х років Гейне був уже автором "Книги пісень", яка уславила його ім'я, та чотирьох томів романтичної прози — "Дорожніх картин". Романтична щирість його віршів та прози забезпечила йому широку популярність у читачів і сердечну приязнь серед багатьох видатних сучасників, а ерудиція та розум — авторитет і повагу серед серйозних мислителів.

Молода Леся Українка зробила першу вдалу спробу втілити засобами української мови не тільки зміст, а й поетичну форму ліричних творів Гейне. Переклади 92 поезій з

"Книги пісень", які належать її перу, малюють образ юного Гейне, побачений очима нашої поетеси. Леся Українка вловила не тільки романтичні настрої раннього Гейне, які привертали увагу її попередників. Вона тонко відтворює гейневський гумор, що виливається часом у примхливі образи:

Хороша в зірок мова.

Багата і ясна,

Та тільки невідома

Філологам вона!

Я ж тую мову знаю,

Мені вона своя,

Коханої обличчя —

ГраMATика моя!

У перекладах Лесі Українки виразно відчуються й краплі гейневської гіркоти, що прориваються крізь уявну ідилію і знищують її:

Пустіючи так, немов діточок двоє,

"Ховатись" ми здумаєм в лісі та в полі, —

І так заховалися мудро обоє,

Що потім уже не знайшлися ніколи.

Проте життя поета на батьківщині, як і раніше, не влаштоване. Дядько Соломон матеріально підтримував племінника, видання творів приносило прибуток. Але весь час Гейне почував себе національне ущемленим. Все це підштовхувало його до рішення залишити батьківщину.

Паризький період життя і творчості влітку 1830 р. Гейне відпочивав на Балтійському морі. Там його застала звістка про революцію у Франції. "Це були сонячні промені, загорнуті в газетний папір",— згадував поет.

10 серпня він записав, радіючи, у своєму щоденнику: "Зникло моє бажання спокою. Нині я знову знаю, що я хочу, чого від мене потрібно, що я повинний робити... Я син революції, і знову хапаюся за невразливу зброю, над якою мати моя вимовила своє магічне благословення... Квітів, квітів! Я увінчаю свою голову на смертельну боротьбу. І також ліру, дайте мені ліру, щоб я проспівав бойову пісню... Слова, подібні до палаючих зірок, що падають з висоти, підпалюють палаци й освітлюють хатини... Слова, подібні блискучим металевим списам, що злітають до сьомого неба й уражають благочестивих лицемірів, що пробралися туди, у святе святих. Я весь — радість і спів, я весь — меч і полум'я".

Того ж літа в кількох німецьких містах прокотилася хвиля єврейських погромів. У травні 1831 р. Гейне залишив Німеччину і переїхав до Парижа.

Розвиток революції розчарував поета. 'Трон, який ще недавно належав великому Наполеону, нині посів нікчемний, обмежений Луї Філіпп — ставленик фінансової буржуазії В країні розпочалася скажена гонитва за грішми. Довкола всі були зайняті тим, що наживали і збільшували статки. Виникло багато політичних партій та угруповань, Емігранти різного політичного забарвлення намагалися перетягнути поета

на свій бік.

Пристрасний поборник справедливості та тонкий шанувальник мистецтва, Гейне почувається розчарованим. Подібно до Байрона, він втрачає інтерес до політики. Натомість шириться коло його друзів-митців. Тісні дружні взаємини підтримували з Гейне письменники Бальзак, Жорж Санд, Беранже, Дюма, Андерсен, Гюго, композитори Шопен, Ліст, Берліоз, художники, актори, співаки... Його вірші перекладаються французькою мовою і широко друкуються у Франції. Незабаром він стає таким же знаменитим у Франції, як і в себе на батьківщині.

Гейне ніколи не був мисливцем за жінками в некрасивому і низькому значенні слова, і на схилі свого життя він з щирістю запевняв у прозі і віршах, що він ніколи не спокусив дівчини і не торкнувся жінки, про яку йому було відоме, що вона заміжня. Приблизно у той самий час, коли Гейне опублікував вірша "Паризькі жінки", йому зустрілося прекрасне дитя природи, що повинне було зробитися його вірною супутницею до самої смерті, французька робітниця, що продовжує жити в його віршах під ім'ям Матильди. У його духовному житті поета вона приймала таку ж саму участь Християна в духовному житті Гете. Вона відрізнялася італійським темпераментом, а господарських чеснот у неї було так само мало, як у самого поета, що хоча і зітхав іноді з приводу свого "домашнього Везувію" і "розтратниці", але все-таки знайшов своє щастя в цьому шлюбі. Як Гете зі своєї Христианою, так і він зі своєї Матильдою жив спершу у цивільному шлюбі, але він строго стежив за тим, щоб її поважали, як його дружину, і кожне заподіяна їй образа зачіпала його дошкульніше, ніж найважча, нанесена йому самому образа. У загальному його шлюб представляє значно більш утішну картину, чим шлюб Гете, що, звичайно, не перешкодило німецьким філістерам обурюватися ним так само, як і його мнимою розпустою.

Не встиг Гейне обзавестися своєю сім'єю, як його приголомшив важкий удар, у якому радикальне філістерство йшло в ногу з німецькими урядами. У грудні 1835 р. німецький сейм заборонив усі твори "Молодої Німеччини", літературної школи, до якої зараховувалися в першу чергу Генріх Гейне.

Незважаючи на те, Гейне відчував себе зобов'язаним ознайомити французів з культурою і літературою своєї батьківщини. В той час Німеччина сприймалася європейцями як країна з провінційними звичками та невиразною культурою, що не піднімалася вище за наслідування чужоземних зразків. У своїх працях Гейне відстоює глибокий та самобутній характер її мистецтва, філософії, літератури ("До історії релігії і філософії в Німеччині", "Романтична школа"). Він малює яскраві портрети Лютера, Канта, Лессінга, Гете, Шіллера, Гофмана. Поетична творчість у цей час відходить для нього на другий план.

Тим часом пристрасні виступи Гейне на захист німецької культури, витримані в дусі просвітницького вільнодумства, викриття буржуазного ладу й монархії, дедалі більше настроювали проти нього офіційні власті в Німеччині. Нові книжки поета потрапляють під заборону.

У 1840 р. прусський трон посів новий імператор — Фрідріх Вільгельм IV. Вся

Німеччина очікувала змін. Письменники все частіше звертаються до політичних тем. Часом вірші перетворюються на справжні політичні маніфести. Гейне також віддав данину політичній ліриці. В 1844 р. побачила світ його друга поетична збірка "Нові поезії". До неї увійшли крім любовної лірики першого французького десятиліття політичне забарвлені "Сучасні вірші". Одна з кращих поезій цього розділу — "Сілезькі ткачі". Цим віршем Гейне відгукнувся на повстання ткачів, що охопило кілька міст Німеччини у 1844 р. Автор висловив глибоке співчуття людям, доведеним до відчаю злиденним існуванням;

Прокляття князям, королям і вельможам,

Що ласки від них дочекатись не можем.

Король в нас загарбав останній п'ятак,

А потім звелів пострілять, як собак,-

Тчемо ми, тчемо ми!

Прокляття отчизні, де гнуться раби,

Отчизні насильства, країні ганьби,

Де хутко гниють, опадають квітки,

Де сморід і гниль, де ростуть черв'яки —

Тчемо ми, тчемо ми!

Наш човник літає, верстат стугонить,

Тчемо ми щоночі, щодня і щомить —

Німеччині смертний покров ми тчемо,

Трикратне прокляття в нього ввітчемо —

Тчемо ми, тчемо ми!

(Переклад Володимира Кобилянського)

Гейне тужив за батьківщиною і сподівався повернутися до Німеччини. Жандарми у Франції, які не випускали його з поля зору, постійно повідомляли про це в донесеннях до Німеччини.

У 1843 р. поет одержав дозвіл приїхати на короткий час у Гамбург до родичів. Зрозуміло, що шлях через Пруссію був для нього закритий, тому довелося їхати довгим шляхом за досить химерним маршрутом, а потім так само повертатися до Франції. В результаті виникла блискуча сатирична поема "Німеччина. Зимова казка". Кожний її розділ присвячений зупинці в якому-небудь місті. У новому творі поет висміяв убожество німецького життя, яке болісно вразило його після 13 років вимушеної відсутності. Поема відразу ж була заборонена в багатьох німецьких державах.

Важливо відмітити знайомство на початку 40-х років з Карлом Марксом, якому було тоді 25 років. Обидва стали жертвами антисемітизму. Гейне, що завжди ставився до політики з обережністю, уважно слухав міркування Маркса про комунізм. Очевидно, логічно Маркс переконав Гейне в невідворотності комунізму. Проте душею поет не міг змиритися з таким майбутнім:

"...Серце моє стискує прихований страх художника та вченого, який розуміє, що перемога комунізму загрожує загибеллю всій нашій сучасній цивілізації, спадщині,

створений працею поколінь протягом багатьох століть, плоду найкращих зусиль наших попередників [...] Лише з відразою та жахом думаю я про той час, коли ці похмурі іконоборці візьмуть владу. Грубими руками вони без жалю розтрощать всі мармурові статуї краси, такі любі моему серцю; вони вирубають мої лаврові гаї і будуть садити там картоплю; [...] і, леле! зі сторінок моєї "Книги пісень" бакалійник поскручує кульочки, в яких продаватиме каву чи нюхальний тютюн для літніх дам майбутнього!"

Одночасно Гейне не бачив іншого вчення, яке могло б знищити соціальну несправедливість у світі. Адже суспільство торгашів, грошей та лицемірства не менш страшне; "Воно приречене, це суспільство! Хай здійсниться правосуддя! Хай сконає цей старий світ, де гинула невинність, де царював егоїзм, де люди експлуатували одне одного! Хай будуть зруйновані дотла ці старі мавзолеї, де панували обман та несправедливість!"

У 1845 р. здоров'я Гейне різко погіршилося, почався прогресивний параліч. Поет поступово втрачав здатність говорити, а далі й ходити. Берлінські лікарі були згодні зробити йому складну операцію, проте прусський уряд заявив, що Гейне буде заарештований, як тільки з'явиться на території Пруссії.

Правда, на початку його перебування у Франції його старі головні болі трохи зменшилися, але вже в тридцятих роках з'явилися ознаки паралічу, і особливо захворювання ока, багато разів з'являлась загроза повної сліпоти. Він уже боровся з цими стражданнями, коли прийшла звістка, що наприкінці грудня 1844 р. умер його дядько Соломон і у своєму заповіті виділив йому раз назавжди жалюгідну спадщину, біля двох тисяч марок. Напередодні Соломон обіцяв значно більшу суму. Хвилювання з приводу огидного порушення в заповіті даного йому слова нанесло підірваному здоров'ю поета смертельний удар: воно викликало апоплексію, з паралічем, що вразив спершу око, а потім поступово перейшов на груди. З цього часу ліве око зовсім закрилося, а праве помутнішало, і наполовину паралізоване віко відмовлялося самостійно підніматися.

Півтора роки по тому, під час яких стан здоров'я поета усе погіршувалося, і газети вже обійшла помилкова звістка про його смерть, Карл Гейне, син і головний спадкоємець Соломона, оголосив себе, нарешті, готовим продовжувати виплату пенсії. У лютому 1847 р. він сам приїхав у Париж для підписання формального договору, по якому Гейне брав на себе зобов'язання нічого не друкувати про сімейство. Таким чином, тридцятикратний мільйонер змусив дорого заплатити за свою милостиню, тому що наслідком цієї угоди було знищення мемуарів Гейне, над якими він працював довго і з великою любов'ю й у який він сам бачив вінець своїх творінь. До кінця свого життя Гейне знову почав їх писати, і ми маємо лише кілька аркушів, нажаль, ще знівечених після смерті автора одним з його братів.

На родині Гейне лежить провина за ті важкі муки, якими без його провини було отруєне його життя. Лише з матір'ю і сестрою він підтримував близькі і теплі відносини; його брати були жалюгідними холопськими душами, газетними писаками на службі — один у габсбурзького, інший у царського деспотизму. Обоє, як справжні

блюдолизи, намагалися нажитися за рахунок слави поета.

Для поета починається трагічний період його життя — "матрацна могила", як він сам його охрестив. Один з друзів розповідав: "Він лежав, простягнувшись на залізному ліжку, і міг трохи піднятися за допомогою спеціальних пристосувань. Десять грубих шнурів звисали зі стелі над ним, щоб йому було зручно вхопитися за них, коли він бажав підсунутися чи змінити положення. Найважче було дивитися на це колись прекрасне обличчя: виснаження та свинцева блідість спотворили його бездоганно правильні риси".

У такому безпорадному стані Гейне перебував майже 8 років. Біля нього постійно знаходилася дружина Матільда.

Гідною подиву видається працездатність поета протягом цих важких років. Ледь чутно, пошепки (губи та язик вже його не слухалися) диктував Гейне свою прозу, пронизану язичницькою повнотою почуттів, іскристими веселощами та іронією, — "Богиня Діана", "Фауст", "Боги у вигнанні". Він звертається до нового поетичного жанру і створює знамениті "Романсеро" — короткі, в дусі балад, та довші, в стилі поем, поезії. Подумки він мандрує в них на Схід ("Азр"), в античну чи біблійну старовину ("Бог Аполлон", "Цар Давид"); його приваблюють лицарські часи ("Рюдель та Мелісанда"), німецька чи англійська історія ("Валькірії", "Король Річард"). Його новим творам властиві дотепність та раблезіанська закоханість у життя, ніжний ліризм і мрійливість:

Присмерком щодня приходить

Чарівна дочка султана

До ясного водограю,

Де вода дзюрчить, хлюпоче.

Дивиться щодня на неї

Юний раб над водограєм,

Де вода дзюрчить, хлюпоче,

Дивиться щодня — й марніє.

До раба дочка султана,

Усміхаючись, підходить.

"Як твоє ім'я, — питає,-

Звідки ти й якого роду?"

І говорить раб: "Я звуся

Мохамед з країни Йемен,

А походжу з роду Азрів,

Що вмирають, покохавши".

("Азр". Переклад Леоніда Первомайського)

1848 року у Франції та Німеччині спалахнула революція. Гейне став очевидцем барикадних боїв у Парижі. Але ця революція не викликала в нього душевного піднесення. У травні поета доставили до Лувру, де він кілька годин провів перед знаменитою античною статуєю Венери Мілоської. Навіть умираючи, Гейне не міг

залишитися без духовного харчу. Йому читають новинки літератури, серед яких — перші романи Діккенса, твори Дюма, Гоголя, драми Шіллера, "Фауст" Гете. "Ми читали з ним і Біблію, яку він знав майже напам'ять. Часом я зачитував йому цілі глави, переважно із Старого Заповіту", — писав секретар.

47 лютого 1856 р. Гейне помер. Похорон відбувся на кладовищі Монмартр, згідно із заповітом — без релігійних обрядів і промов. За труною йшли друзі поета — письменники, журналісти.

"Це один з найвидатніших людей Німеччини", — сказав про Гейне Ференц Ліст.

Українські поети неодноразово звертались до творчості Гейне з метою перекладу його творів на українську мову. Перший переклад із Гейне з'явився в нас 1853 року ще за життя поета. Вибір, зроблений перекладачем, треба визнати якоюсь мірою випадковим — це був вірш "Ein Weib" ("Жінка") із циклу "Романси", який входив до "Нових віршів". Надалі за джерело для перекладів правила, здебільшого "Книга пісень". Вірш з циклів "Юнацькі страждання", "Ліричне інтермеццо", "Повернення на батьківщину" перекладалися багато разів. Відома балада про красуню Лорелей налічує тепер уже понад десять перекладів, не раз поверталися все нові й нові перекладачі й до інших віршів Генріха Гейне.

Протягом другої половини ХІХ та перших двох десятиріч ХХ століття не було жодного значного українського поета, який не звертався б до лірики Гейне. Більш того — її перекладали не тільки поети Михайло Старицький, Юрій Федькович, Пантелеймон Куліш, Павло Грабовський, Михайло Вороний, Борис Грінченко, Агатангел Кримський та інші, а й такі майстри української прози, як Панас Мирний, Василь Стефаник, Михайло Коцюбинський.

Вже сам перелік цих виданих імен свідчить про те, що серед перекладів із Гейне значні досягнення були в минулому.

Минуло 203 роки з дня народження Г. Гейне, одного з тих великих поетів, які належать не тільки своїй батьківщині, а й усьому людству. Своєю проникливою лірикою, своєю нещадною сатирою, своїм гнівним і палким протестом проти феодального гноблення, релігійного фанатизму, проти бридкої буржуазної буденщини Гейне назавжди залишив "нестертий слід" на скрижалях світової культури. Тому ще за життя поета з'являється чимало перекладів його творів різними мовами, у тому числі й українською.

Генріх Гейне був і сьогодні залишається найулюбленішим іноземним поетом в Україні.

У другій половині ХІХ століття лірику Гейне головним чином перекладають Ю.Федькович та М.Старицький, але то були, власне, не переклади, а забарвлені локальним українським колоритом переспіви. У них звучали мотиви українських народних пісень і вони були далекі від оригіналу.

Важливою віхою в історії перекладів Гейне українською мовою був майже одночасний вихід у Львові в 1892 році збірок перекладів Л.Українки та І.Франка.

У збірці "Книга пісень" Лесі Українки належить перекладу 92 віршів Гейне. Якщо чимало перекладів того часу тепер уже застаріли, то Леся Українка, тоді поетеса-початківець, зуміла, не пориваючи з усталеною традицією, створити переклади високої поетичної вартості, що зберігають її й сьогодні.

А Іван Франко був першим з українських перекладачів, хто звернув увагу на сатиру німецького поета. До того часу українські читачі були знайомі лише з гейневською лірикою.

Переклади цього періоду — перші вдалі спроби наблизитися до оригіналу, передати обриси справжнього Гейне.

Далі була ціла низка визначних поетів-перекладачів: П.Куліш, М.Вороний, П.Мирний, М.Коцюбинський, П.Грабовський, Б.Грінченко, А.Кримський та інші.

Павлу Грабовському належить перший український переклад "Ткачів", Агатангелу Кримському — поеми "Віцлі-Пуцлі".

Новий розділ в історії української гейнеани відкривається після 1917 року.

У 1918-1919 роках виходить двотомник віршів Гейне в перекладах Д.Загула та В.Кобилянського, а в 1930-1933 роках "Вибрані твори" в чотирьох томах та "Г. Гейне. Сатира" у перекладах Дмитра Загула.

На значно вищий рівень підноситься майстерність українських перекладачів Гейне після Великої Вітчизняної війни, оскільки в цю роботу активно включаються: Павло Тичина, Андрій Малишко, Сава Голованівський, Оттілія Словенко. У цей час Максим Рильський перекладає сонети Гейне, Микола Бажан — чіткі строфи "Диспуту", Володимир Сосюра — мініатюри "Нової весни", а Леонід Первомайський — лірику й сатиру.

По війні в Україні виходять "Вибрані поезії" (1955), "Вибрані твори" в двох томах (1956), "Вибрані твори" в чотирьох томах (1972-1974) та "Твори"(1974). Найповніше спадщину Гейне представлено в чотиритомному виданні за редакцією Л. Первомайського та О. Дейча, де крім поетичних, опубліковано чимало прозових творів, які українською мовою ще не перекладалися.

За роки Радянської влади твори Гейне видавалися українською мовою 16 разів. Їх загальний тираж перевищив понад сто двадцять тисяч примірників. Наведені цифри говорять про глибоку повагу та любов українського народу до великого поета-демократа, борця проти соціального гноблення, за революційне перетворення світу. Вони є свідченням справжньої актуальності творів Генріха Гейне.

Генріх Гейне. Життя та творчий шлях